

ชื่อวิทยานิพนธ์ การจัดการทรัพยากรชายฝั่งอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษามันสำกกรอก หมู่ 4 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอกะฉัง
จังหวัดตราด

ผู้วิจัย นางสาวศิริดา กุศลรัมย์ **รหัสนักศึกษา** 2541000390 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตติ เชนนพกาญจน์ (2) อาจารย์ ดร. สราวุธ ยะหะกร **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพลักษณะและการจัดการของทรัพยากรชายฝั่งบ้านสลักคอก หมู่ 4 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอกะฉัง จังหวัดตราด (2) ปัญหา ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรชายฝั่งบ้านสลักคอก ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอกะฉัง จังหวัดตราด (3) แนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรชายฝั่งบ้านสลักคอกได้อย่างยั่งยืน

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รู้(ผู้เฒ่า,ผู้แก่)จำนวน 5 คนชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านจำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ผู้แทนกรมประมง จำนวน 1 คน ชาวประมงในชุมชนจำนวน 14 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน วิธีการดำเนินการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลวิจัยพบว่า (1) สภาพ ลักษณะและการจัดการของทรัพยากรชายฝั่งสภาพในอดีตที่ผ่านมาทรัพยากรสัตว์น้ำค่อนข้างสมบูรณ์ส่วนป่าชายเลนมีการเจริญเติบโตไม่สม่ำเสมอ การจัดการในอดีตมีการปลูกป่าชายเลนเพิ่มปัจจุบันพันธุ์ไม้มีการเติบโตอย่างเต็มที่และจำนวนปริมาณสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะปลากะตักและการจัดการในปัจจุบันใช้ความรู้ท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนดูแลรักษาป่าชายเลน การตั้งชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอกเพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชน ส่วนลักษณะของทรัพยากรชายฝั่งในอดีต รอบนอกที่น้ำท่วมถึงเป็นป่าชายเลนดั้งเดิมโดยที่ไม่ได้มีการบุกรุกหรือทำลาย ปัจจุบันเป็นป่าชายเลนที่ผสมผสานกันระหว่างพันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและในส่วนของป่าชายเลนที่เกิดขึ้นจากการปลูกซ่อมแซมในส่วนที่เสื่อมโทรมแบ่งตามสภาพพื้นที่และอิทธิพลที่ได้รับจากน้ำขึ้นน้ำลงได้เป็น 3 เขต คือ 1.เขตน้ำขึ้นน้ำลง 2.เขตน้ำขึ้นถึงบางเวลา 3.เขตที่ค่อนข้างป่าชายเลน (2) ปัญหา ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรชายฝั่งพบว่ามีปัญหาขยะและน้ำเสีย โดยมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุมาจากภาครัฐได้ประกาศนโยบายการพัฒนาให้เกาะช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงทำให้เกิดการลงทุนก่อสร้างบริการต่างๆและมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเพิ่มขึ้นโดยมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะโดยการจัดตั้งธนาคารขยะให้ชาวบ้านได้รับความรู้ในการจัดการขยะ และมีการใช้จุลินทรีย์บดแก้ปัญหาน้ำเสีย ส่วนปัญหาระบบนิเวศปัจจัยที่เป็นสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แนวทางการแก้ไขโดยมีระบบการจัดการที่มีคุณภาพมากขึ้น และปัญหาการตัดไม้ป่าชายเลน ปัจจัยที่เป็นสาเหตุมาจากชาวบ้านได้นำไม้ไปเผาเป็นถ่านขาย แนวทางการแก้ไขให้มีการรณรงค์ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าและส่งเสริมการปลูกป่าสำหรับปัญหาการบุกรุกพื้นที่โดยมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แนวทางการแก้ไขโดยใช้เครื่องมือจับพิศกำหนดแนวป่าที่ชัดเจน การป้องกันการบุกรุกและปลูกป่าเพื่อเป็นกันชนและการตั้งชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน(3) แนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรชายฝั่งอย่างยั่งยืนพบว่าแนวทางการอนุรักษ์จะเน้นการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของทรัพยากรชายฝั่งและร่วมมือกันจัดการป่าชายเลนและมีการปิดอ่าวในช่วงฤดูสัตว์น้ำวางไข่ ส่วนแนวทางการพัฒนาจะมุ่งเน้นพัฒนาคนและการตั้งชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอกเพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชน

คำสำคัญ การจัดการ ทรัพยากรชายฝั่ง การจัดการอย่างยั่งยืน